

LBRIS

We know
books

POVESTEA
VIETII
TALE

TED
CHIANG

Traducere din limba engleză
ILEANA BUŞAC

ARMADA

Cuprins

Turnul din Babilon	7
Înțelegere.....	37
Împărțirea la zero	81
Povestea vieții tale	103
Șaptezeci și două de litere	159
Evoluția științei umane.....	215
Iadul e acolo unde nu există Dumnezeu	221
Să-ți placă ceea ce vezi: un documentar	253
<i>Note despre povestiri.....</i>	<i>293</i>
<i>Mulțumiri.....</i>	<i>299</i>

De-ar fi fost culcat turnul peste câmpia Shinar, ar fi durat două zile să mergi de la un capăt al său la celălalt. Dar cum turnul e ridicat, îi ia unui om o lună întreagă și încă jumătate să-l urce până-n vârf, asta dacă omul nu e împovărat. Însă puțini suie fără povară, urcușul le e încetinit de teleguța plină de cărămizi pe care o trag după ei. Patru luni trec de când e pusă cărămida în car și până ajunge să fie zidită în turn.

Hillalum trăise toată viața în Elam și auzise de existența Babilonului doar pentru că Elamul își vindea acolo arama. Drugii de metal erau duși pe bărci care coborau pe Karun, spre Marea De Jos, urcând apoi pe Eufrat. Hillalum și ceilalți mineri călătoriră pe uscat, întovărășind caravana de măgăruși a unui neguțător. Coborâră apoi pe un drum prăfuit ce se lăsa de pe podiș, peste câmpii, spre câmpurile înverzite întretăiate de canale și de diguri.

Niciunul dintre ei nu mai văzuse turnul. Acesta deveni vizibil pe când erau încă la multe leghe depărtare: subțire ca un fir de in, unduitor în aerul cald, ridicându-se din noroiul întărit care era Babilonul însuși. Pe măsură ce se apropiau, noroiul se preschimba în ziduri solide de cetate, dar ei nu vedeau decât turnul. Abia când reușiră să-și coboare privirile la lunca râului observară însemnele pe care turnul le făcuse în afara orașului: Eufratul curgea pe fundul unei albie late, joase, din care oamenii scoteau lutul pentru cărămizi. La sud de oraș se zăreau șiruri-șiruri de cuptoare, acum stinse.

Pe măsură ce se apropie de porțile orașului, turnul se vădi a fi mai mare decât orice construcție și-ar fi putut imagina Hillalum: o singură coloană, a cărei bază trebuie că era mai mare decât un templu,

și totuși atâta de înaltă încât se subția până devenea de nevăzut. Mergeau cu capetele date pe spate, mijind ochii în soare.

Nanni, prietenul lui Hillalum, îl înghionti cu cotul și-l întrebă, vădit înspăimântat:

— Și noi tre' să urcăm pe chestia asta? Până sus de tot?

— Da. Mergem sus să săpăm. Pare... împotriva firii.

Minerii ajunseră la poarta centrală din zidul de la apus, pe unde tocmai ieșea o caravană. Se aliniară în umbra îngustă a zidului, iar meșterul Beli strigă la gărzile aflate în turn:

— Noi suntem minerii tocmiți în Elam.

Gardienii se amuzară. Unul strigă spre ei:

— Voi sunteți ăia de-o să săpați prin bolta cerului?

— Noi suntem.

Orașul era în sărbătoare. Festivitățile începuseră cu opt zile în urmă, când ultimul transport de cărămizi plecase spre vârf, și urmau să mai țină încă două zile. Toată ziua și toată noaptea orașul chefuia, dansa, se bucura.

Pe lângă cărămidari, mai erau acolo trăgătorii de care, cu picioare musculoase, antrenate în dese urcușuri. În fiecare dimineață o echipă pleca, urca patru zile, transfera încărcătura următoarei echipe de hamali, iar în a cincea zi cobora cu carele goale, pentru a fi reumplute. Era un șir întreg de astfel de echipe, pe toată înălțimea turnului, dar numai cei de jos sărbătoreau cu orașul. Celorlalți li se trimiseseră desulă carne și vin cât să poată petrece și ei toți, până în vârf.

Pe seară, Hillalum și ceilalți mineri ședea pe scăunele din argilă, în jurul unei mese pline cu mâncare, ca toate celelalte din piața orașului. Minerii vorbeau cu trăgătorii și-i întrebau despre turn.

Nanni spuse:

— Mi-a zis cineva că zidarii din vârf își smulg părul din cap dacă scapă vreo cărămidă, pentru că durează patru luni până vine alta, dar că nimeni n-ar băga de seamă dacă ar cădea un om. E adevărat?

Unul dintre hamalii mai vorbăreți, Lugatum, scutură din cap.

— Nu, nu, e o minciună. E o caravană neîntreruptă de cărămizi spre vârf. În fiecare zi ajung acolo mii de cărămizi. Una pierdută nu e o tragedie pentru zidari.

Se aplecă spre ei:

— Dar este un lucru pe care zidarii îl prețuiesc mai mult decât viața unui om: o mistrie.

— De ce e o mistrie așa de importantă?

— Dacă zidarul își pierde mistria, nu mai poate munci până nu vine alta. Nu-și mai poate asigura traiul zilnic, așa că intră la datorii. Pierderea unei mistrii e o mare nenorocire. Dar dacă un om cade și mistria lui rămâne, tovarășii săi sunt ușurați, deși n-o arată. Următorul care își va scăpa mistria o va folosi pe cea rămasă fără stăpân și va evita necazurile.

Hillalum fu îngrozit și, pentru o clipă, încercă să numere dacă au destule târnăcoape. Apoi își dădu seama:

— Asta nu poate fi adevărat! De ce nu se trimit mistrii de rezervă? Sunt ușoare și n-ar pune probleme la urcare. Și apoi, pierderea unui om ar însemna o întârziere serioasă, doar dacă n-au acolo sus oameni de rezervă, pricepuți la zidărie. Dacă n-au, înseamnă că trebuie să aștepte să urce alt meșter zidar din oraș.

Hamalii izbucniră în râs. Lugatum spuse amuzat:

— Pe-ăsta nu-l putem păcăli!

Se întoarse spre Hillalum.

— Și, urcați imediat ce se termină serbarea?

Hillalum luă o înghițitură de bere.

— Da. Am auzit că vin și niște mineri din ținuturile de vest, dar nu i-am văzut încă. Știți ceva de ei?

— Da, vin dintr-un loc numit Egipt, dar ei nu scot minereu din păământ, ca voi. Ei scot piatra din cariere.

— Și noi săpăm după piatră, la noi în Elam, vorbi Nanni, cu gura plină de friptură de porc.

— Dar nu așa cum fac ei. Ei taie granit.

— Granit?! Ești sigur?

În Elam se exploatau la suprafață doar calcar și alabastru.

— Neguțătorii care călătoresc în Egipt povestesc că au văzut zigurăte și temple din piatră, construite din calcar și din blocuri uriașe de granit. Și mai au și statui gigantice din granit.

— Dar granitul e foarte greu de lucrat!

Lugatum ridică din umeri.

— Nu și pentru ei. Arhitecții regali cred că astfel de pietrari s-ar putea dovedi folositori când ajungeți sus, la bolta cerului.

Hillalum încuviință din cap. Așa era. Nimeni nu putea ști ce le va fi de folos, acolo sus.

— I-ați văzut?

— Nu, nu au ajuns încă, dar trebuie să sosească în câteva zile. E posibil să nu ajungă până la sfârșitul sărbătorii. Dacă se întâmplă așa, va trebui să urcați singuri.

— Dar voi ne veți însoți, nu-i așa?

— Da, dar numai în primele patru zile. Apoi va trebui să coborâm, iar voi, norocoșilor, veți continua să urcați.

— De ce zici că suntem norocoși?

— Ce n-aș da să urc până în vârful... Am suit o dată mai sus, am ajuns la o înălțime de douăsprezece zile-urcuș, dar mai departe de atât n-am urcat. Voi veți merge mai departe, oftă Lugatum cu regret. Vă invidiez, o să atingeți bolta cerului.

Să atingi bolta cerului. Să o despici cu târnăcopul. Pe Hillalum ideea îl tulbură.

— Nu e motiv de invidie... începu el.

— Așa e, continuă Nanni. Când vom fi terminat, toți oamenii vor putea atinge bolta cerului.

În dimineața care urmă, Hillalum merse să vadă turnul. Stătu în piața uriașă de la piciorul acestuia. Într-o parte se ridica un templu a cărui mărime ar fi fost copleșitoare dacă s-ar fi aflat în orice alt loc. Trecea însă neobservat în umbra turnului.

Hillalum percepu trăinicia nemaipomenită a acestuia. Știa din legende că fusese construit mai solid decât orice zigrat. Turnul era făcut din cărămizi arse, pe când zigratele erau durate din cărămizi uscate la soare, având doar fațada placată cu cele arse. Cărămizile turnului fuseseră zidite cu mortar bituminat, care era absorbit în lutul ars, făcând astfel legătura la fel de puternică precum cărămizile însele.

Baza turnului era formată din două platforme care aduceau cu cele ale unui zigrat obișnuit. Prima avea laturile de vreo două sute de coți¹,

era înaltă de vreo patruzeci, iar pe fațada ei sudică urca o scară triplă. Deasupra era cea de-a doua platformă, mai mică, la care se ajungea doar pe scara din mijloc. Iar de deasupra acestei a doua platforme începea de fapt turnul.

Avea laturile de șaizeci de coți și se înălța precum o coloană pătrată, uriașă, care purta greutatea cerurilor. În juru-i se încolăcea o rampă lină, care se lipea de turn ca o fâșie de piele pe mânerul unui bici. Ba nu; Hillalum privi mai atent și văzu că sunt două rampe care se răsuceau în paralel. Pe marginea exterioară a fiecărei rampe erau stâlpi, mai mult lați decât groși, astfel gândiți încât să umbrească panta. Privind în sus, se vedeau benzi succesive, cărămizi, rampă, cărămizi, rampă, până când ochiul nu mai sesiza diferența. Iar turnul urca și urca, mai departe de limita la care ajungea ochiul. Hillalum clipi, îngustă privirea, dar tot ameți. Se dădu înapoi câțiva pași, împleticindu-se, apoi se îndepărtă înfiorat.

Se gândi la povestea auzită în copilărie, despre ce s-a întâmplat după Potop. Se spunea că oamenii au repopulat pământul, împrăștiindu-se în și mai multe ținuturi decât înainte. Se mai spunea că oamenii au navigat pe mări până la capătul lor și au văzut cum oceanul se revărsa peste marginea lumii, într-o ceață umedă, pentru a se uni cu apele neguroase ale Abisului. Se spunea că astfel au înțeles oamenii cât e pământul de mic și au vrut să vadă ce se află dincolo de marginile lui, restul creației lui Yahve. Se spunea că și-au întors privirile spre cer și s-au întrebat cum o fi arătând casa lui Yahve deasupra rezervoarelor cu apa cerurilor. Și se mai spunea cum, cu sute de ani în urmă, a început construcția turnului, o coloană către rai, o scară pe care oamenii să poată sui să vadă lucrarea lui Yahve, iar Yahve să poată coborî să cunoască lucrarea oamenilor.

Povestea îl mișca întotdeauna pe Hillalum, îl făcea să vadă cu ochii minții miile de oameni trudind fără odihnă, dar plini de bucurie, pentru că munceau spre a-l cunoaște mai bine pe Yahve. De aceea fusese bucuros când babilonienii veniseră în Elam să caute mineri. Dar acum, stând la baza turnului, simțurile îl bulversau, spunându-i că nicio construcție omenească n-ar trebui să fie atât de înaltă. Când privea turnul se simțea pe altă lume.

Oare se cuvenea să urce în vârful unui asemenea lucru?

¹ Veche unitate de măsură pentru lungimi egală cu aproximativ 60 cm (n. tr.).

În dimineața ascensiunii, cea de-a doua platformă era acoperită în întregime de căruțuri pe două roți, solide, așezate rânduri-rânduri. Multe erau încărcate cu mâncare: saci cu orz, grâu, linte, ceapă, castreți, curmale, pâini, pește uscat. Mai erau oale uriașe din lut cu apă, vin din curmale, bere, lapte de capră, ulei de palmier. Alte care erau încărcate cu mărfuri ce ar fi putut aproviziona un bazar: vase din bronz, coșuri din trestie, baloturi de pânză de in, scăunele și mese din lemn. Într-un loc, câțiva preoți țineau un bou gras și o capră cărora un altul le puneau un fel de glugi pe cap, așa încât să nu vadă decât în față și să nu se teamă în timpul urcușului. Animalele urmau să fie sacrificate când ajungeau în vârful turnului.

Apoi veneau carele pline cu sculele minerilor, târnăcoape și ciocane, și piese din care să alcătuiască o mică forjă. Meșterul mai comandase ca un număr de care să fie încărcate cu lemne și trestie legată în snopi.

Lugatum verifica un căruț, strângând frânghiile care legau părțile de lemn. Hillalum se îndreptă spre el.

— De unde vine tot lemnul ăsta? N-am întâlnit nicio pădure din Elam până aici.

— La nord de aici este o pădure, a fost plantată când a început construcția turnului. Cheresteaua ajunge în Babilon plutind pe Eufrat.

— Ați plantat o pădure întregă?!

— Când a început construcția, arhitecții au socotit că pentru a alimenta cuptoarele va trebui mai mult lemn decât s-ar putea găsi în câmpie, așa că au pus să se planteze o pădure. Sunt echipe de oameni care cu asta se ocupă, udă copacii și plantează câte un puiet pentru fiecare pom tăiat.

— Și asta acoperă tot necesarul de lemn pentru turn? Întrebă Hillalum, plin de admirație față de un așa plan.

— În cea mai mare parte. S-au mai sacrificat și alte păduri, aflate mai din nord, iar lemnul lor a sosit tot pe râu.

În timp ce explica toate acestea, Lugatum inspecta cu atenție roțile căruțului. Destupă o ploscă din piele și turnă puțin ulei între roți și osie.

Nanni se apropie de ei, privind străzile Babilonului care se întindeau de la baza turnului până în zare, cât vedeai cu ochii.

— N-am fost niciodată la o asemenea înălțime încât să văd un oraș de sus, zise el.

— Nici eu, adăugă Hillalum.

Lugatum râse:

— Lăsați asta. Haideti, carele sunt pregătite.

În scurtă vreme oamenii erau împărțiți în perechi, câte una pentru fiecare căruț. Stăteau unul lângă celălalt, între cele două hulube pe care erau înfășurate hamuri din frânghie pentru tras. Carele trase de mineri erau intercalate cu cele trase de hamali, pentru a asigura deplasării un ritm constant. Lugatum și un alt hamal erau chiar în spatele căruțului tras de Hillalum și Nanni.

Lugatum îi sfătuia:

— Luați aminte, rămâneți la cel puțin zece coți de carul din față. Când ajungeți la colțuri, trage numai omul aflat în dreapta și vă schimbați între voi la fiecare oră.

Hamalii începură să-și urce căruțele pe rampă. Hillalum și Nanni se aplecară și-și traseră frânghiile peste umăr, unul pe stângul, celălalt pe dreptul. Se ridicară amândoi deodată, săltând partea din față a căruței de pe caldarâm.

— Acum *trageți!* strigă Lugatum.

Se aplecară înspre față, opintindu-se în frânghii, și căruțul se urni din loc. Odată pus în mișcare, părea să nu fie atât de greu de tras. Își croiră drum pe platformă, ajunseră la rampă și fură nevoiți din nou să se aplece în față.

Hillalum mormăi:

— Și zici că ne-au dat un căruț ușor?

Rampa era destul de largă cât să îngăduie unui om să treacă pe lângă un căruț aflat în mișcare. Suprafața era pavată cu cărămizi, în care roțile căruțelor grele adânciseră două șanțuri, secol după secol. Deasupra capetelor, tavanul se boltea rotund, tocmit din straturi decalate de cărămizi care se întâlneau la mijloc. Stâlpii de pe partea dreaptă erau îndeajuns de lați pentru a face rampa să semene cu un tunel. Dacă nu priveai în afară, nici nu-ți dădeai seama că urci deja în turn.

— Voi obișnuieți să cântați în mină? îi întrebă Lugatum.

— Când piatra e moale, da, răspunse Nanni.

— Atunci ziceți un cântec mineresc, de-al vostru.

Porniră să cânte și, în scurtă vreme, toți minerii li se alăturară.

Umbrele se micșorau, dar ei urcau neîntrerupt. Drumul ferit de soare și aerul liber făceau să fie mult mai răcoare decât pe străzile înguste ale orașului de dedesubt, unde, câteodată, căldura amiezii era atât de puternică încât ucidea șopârlele care se încumetau să traverseze ulița. Dacă priveau în lateral, minerii vedeau întunecatul Eufrat și câmpurile verzi ce se întindeau până la orizont, traversate de canale a căror apă lucea în soare. Orașul Babilon era o țesătură complicată de străzi strâmte între clădiri îngrămădite unele într-altele, văruite toate în alb strălucitor. Pe măsură ce urcau, orașul devenea mai puțin vizibil, părând că se strânge încet în jurul turnului.

Hillalum era din nou în partea dreaptă, lângă margine. Deodată auzi strigăte venind de pe rampa de urcare de la nivelul inferior. Îi trecu prin cap să se oprească să vadă ce se întâmplă, dar nu voia să întrerupă ritmul tovarășilor săi, și apoi, oricum n-ar fi putut vedea clar ce se întâmplă, nici dacă s-ar fi aplecat peste margine. Mai bine îl întreba pe Lugatum, care se afla în spatele său.

— Ce se întâmplă acolo jos?

— Unul dintre minerii are rău de înălțime. S-a întâmpnat și altora la primul urcuș. Omul se sperie, se lipește de pământ și refuză să urce mai departe. Doar că nu s-a întâmpnat niciodată atât de repede după plecare.

Hillalum înțelese.

— Se întâmplă și la noi cu cei care vor să devină minerii. Mai e câte unul căruia îi e frică să intre în mină, de teamă că ar putea fi îngropat de viu.

— Zău? Nu auzisem de asta. Dar tu cum te descurci cu înălțimea?

— N-am nicio problemă.

Hillalum îl privi scurt pe Nanni. Amândoi știau care e adevărul.

— Simți furnicături în palme, așa-i? îl întreabă șoptit Nanni.

Hillalum își frecă mâinile de fibrele aspre ale frânghiei și aprobă încet din cap.

— Am simțit mai devreme, când eram foarte aproape de margine. Poate ar trebui să ne pună glugi pe cap, cum au boul și capra, glumi el.

— Crezi că o să ne fie mai frică mai târziu, când vom fi mai sus?

Hillalum se gândi o clipă. Faptul că unul dintre ei o pățise în așa scurtă vreme nu prevestea nimic bun. Dar alte mii de oameni urcaseră

fără probleme, ar fi greșit să lași spaima unui singur miner să-i molipsească pe toți.

— Nu suntem încă obișnuiți. Avem la dispoziție câteva luni să ne acomodăm cu înălțimea. Să vezi tu, când vom fi ajuns în vârful turnului, ne vom dori să fi fost mai înalt.

— Nu, nu, zise Nanni, eu unul sunt sigur că nu-mi voi dori așa ceva. Amândoi izbucniră în râs.

În acea seară au mâncat orz gătit cu ceapă și linte și au dormit pe coridoarele înguste care străpungeau corpul turnului. Când s-au trezit a doua zi dimineată, minerii de-abia puteau păși, așa de tare îi dureau picioarele. Hamalii făcură haz de ei, dar apoi le dădură o alifie din salvie să-și unșă mușchii și redistribuirea încărcătură în care, pentru a le micșora povara.

De acum, dacă privea în josul zidului, lui Hillalum i se muiau picioarele. La acea înălțime bătea neîncetat vântul, iar el presupuse că se va întepi pe măsură ce vor urca. Se întrebă dacă se întâmplase vreodată să fie cineva aruncat de vânt din turn, într-un moment de neatenție. Și căderea... Ai avea timp să spui o rugăciune întreagă până să lovești pământul. Hillalum se cutremură.

Exceptând durerea din mușchii minerilor, a doua zi a fost asemena celei dintâi. Acum puteau vedea mult mai departe, și era uluitor cât de mult pământ puteau cuprinde cu privirea. Se vedeau deșerturile ce urmau după câmpurile cultivate, iar caravanele păreau șiraguri de furnici. Nici unui alt miner nu-i mai fu atât de teamă încât să nu poată continua drumul, iar urcușul se desfășură fără incidente până seara.

În a treia zi durerile din picioare nu cedaseră, iar Hillalum se simțea precum un olog. De-abia în a patra zi se simțiră mai bine și își reluară încărcăturile inițiale. Ascensiunea continuă până seara, când întâlniră cea de-a doua echipă de hamali, care își manevrau carele goale în jos, pe rampa de coborâre. Cele două rampe, de urcare și de coborâre, se înfășurau în paralel pe peretele turnului, fără să se întâlnească, dar erau unite din loc în loc de coridoare care străbăteau turnul dintr-o parte în alta. Când cele două echipe de hamali ajunseră la același nivel, traversară culoarul pentru a face schimb de care.

Minerii au fost prezentați celei de-a doua echipe de hamali, au mâncat împreună și au sporovăit toată seara. În următoarea dimineață, prima echipă pregăti carele goale pentru drumul de întoarcere în Babilon, iar Ligatum își luă rămas-bun de la Hillalum și de la Nanni.

— Să aveți grijă de căruțul ăsta, a urcat turnul de mai multe ori decât orice om.

— Invidiezi carul pentru asta? se miră Nanni.

— Nu, pentru că ori de câte ori ajunge în vârf, trebuie să coboare iarăși tot drumul. N-aș suporta să fac asta.

Când a doua echipă opri pentru noapte, hamalul din spatele lui Hillalum și Nanni, numit Kudda, veni să le arate ceva.

— N-ați văzut niciodată un apus de soare la înălțimea asta. Haideti, priviți.

Hamalul merse la margine și se așeză, cu picioarele atârând peste parapet. Văzu că ezitau.

— Haideti. Dacă vă simțiți mai bine, întindeți-vă pe burtă și scoateți numai capul afară.

Hillalum nu voia să pară un copil fricos, dar nu îndrăznea să se așeze pe marginea unei prăpăstii ce-i cobora la mii de coți sub picioare. Se întinse pe burtă și scoase precaut capul peste margine.

— Când soarele începe să apună, să priviți în jos, de-a lungul turnului.

Hillalum aruncă o privire în jos, dar imediat ridică ochii spre orizont.

— Ce este diferit în felul în care apune soarele aici?

— Gândiți-vă, când soarele apune înapoia munților din vest, câmpia Shinar se umbrește treptat. Dar noi suntem aici la o înălțime mai mare decât a munților, așa că putem vedea încă soarele. Va trebui să coboare mai mult sub orizont înainte să ne cuprindă și pe noi noaptea.

Hillalum înțelese și rămase cu gura căscată.

— Umbrele munților aduc noaptea pe pământ. Noaptea cade mai întâi pe câmpie, iar abia apoi aici, în turn.

Kudda încuviință.

— Poți vedea noaptea cum urcă pe turn, de la poale până sus, în cer. Umbra se mișcă foarte repede, dar o poți vedea.

Urmări globul roșu al soarelui preț de un minut, apoi privi în jos și strigă:

— Acum!

Hillalum și Nanni priviră în jos. La baza turnului, micuțul Babilon era deja în beznă. Apoi umbra urcă pe turn, ca un val de mătase desfășurat în sus. Se mișca destul de încet, încât Hillalum putea număra clipele, apoi se apropie de ei din ce în ce mai repede, îi depăși într-o clipită și, brusc, se aflară în amurg.

Hillalum se roti repede pe spate, privi în sus și apucă să vadă cum umbra înghițea repede restul turnului. Treptat, lumina cerului pierea, pe măsură ce soarele se scufunda dincolo de marginea lumii, în depărtare.

— Minunată priveliște, așa-i? zise Kudda.

Hillalum nu răspunde. Pentru întâia oară înțelegea ce este noaptea: umbra pământului, oglindită pe cer.

După încă două zile de urcuș, Hillalum se mai acomodase cu înălțimile. Deși se aflau la mai bine de o leghe de pământ, acum putea sta fără probleme pe marginea rampei și privi în jos, spre baza turnului. Se ținea cu grijă de un stâlp și se apleca atent ca să vadă în jos. Observă astfel că turnul nu mai arăta ca un pilastru cu fețele plane.

— Turnul pare că se lățește în partea de sus, cum vine asta? îl întrebă pe Kudda.

— Privește mai atent, răspunde acesta. De aici încolo, pe margini sunt prinse balcoane făcute din lemn de chiparos și fixate cu frânghii din in.

— Balcoane?! Pentru ce?

— Sunt așternute cu pământ, iar oamenii cultivă legume. La înălțimea asta apa e prețioasă, așa că în balcoane crește mai mult ceapă. Mai sus, unde plouă mai des, vei vedea și fasole.

— Dacă plouă mai sus, cum de nu cade apa până aici? întrebă Nanni. Kudda îl privi cu surprindere.

— Se evaporă pe drum, bineînțeles.

— Da, da, desigur, răspunde Nanni dând din cap.

La sfârșitul zilei următoare, ajunseseră la nivelul cu primele balcoane. Observară că acestea sunt platforme drepte, pline de ceapă, suspendate cu frânghii groase de zidul de deasupra, imediat sub urm